

Till: Arbetsmarknadsdepartementet

Diarienummer: A2023/01688

Remissyttrande från: Sveriges Kvinnoorganisationer

Datum och ort: 2024-05-24, Stockholm

Sveriges Kvinnoorganisationers yttrande över betänkandet Ut ur utsatthet (SOU 2023:97)

Sveriges Kvinnoorganisationer är en partipolitiskt obunden paraplyorganisation för kvinnorörelsen i Sverige. Nedan följer vårt yttrande över betänkandet Ut ur utsatthet (SOU 2023:97). Yttrandet har beretts av Clara Berglund, generalsekreterare, och Astrid Carsbring, sakkunnig mäns våld kvinnor.

Sammanfattning

Sveriges Kvinnoorganisationer delar utredningens bedömning om att Sverige inte lever upp till internationella åtaganden när det gäller att upptäcka och ge skydd, stöd och vård till vuxna och barn som utsätts för prostitution och människohandel. Vi tillstyrker utredningens samtliga förslag som, om de genomförs, kommer åtgärda en del av de brister som finns.

Vi välkomnar särskilt att specialiserad lågtröskelverksamhet för kvinnor och barn i prostitution ska utvecklas i alla län, att det uppsökande och upptäckande arbetet inklusive samarbetet mellan polis och socialtjänst ska stärkas och att individuellt utformade exitprogram för både barn och vuxna ska tillhandahållas. Utredningens förslag om att personer som genomgår ett exitprogram ska kunna få ett tidsbegränsat uppehållstillstånd är viktigt och i linje med de rekommendationer Sverige fått från FN:s kvinnorrättskommitté.

Dock anser Sveriges Kvinnoorganisationer att vissa av utredningens förslag borde vara mer långtgående. Till exempel bör kvinnors och barns rätt till stöd, hjälp och vård att kunna lämna prostitution skrivas in i lag, så som i Frankrike. Utöver att inkludera frågor om sexuell exploatering i rutiner för att upptäcka våldsutsatthet krävs en starkare styrning som säkerställer att rutinerna följs. Krav om att rutinmässigt ställa frågor om våldsutsatthet, inklusive utsatthet för prostitution, bör inkluderas i föreskrifter för hälso- och sjukvård och socialtjänst.

Vi ser vidare risken är stor att socialtjänsten som är överbelastad och underfinansierad inte kommer ha kapacitet att tillhandahålla exitprogram i den omfattning som utredningen föreslår. Utöver att ge kommuner möjlighet erhålla utvecklingsmedel och ersättning för kostnader kopplat till individärenden krävs en långsiktig förstärkning av socialtjänstens finansiering. Det måste också säkerställas att de medarbetare som ska arbeta med exitprogram och lågtröskelverksamhet har tillräckliga kunskaper om mäns våld mot kvinnor i allmänhet och prostitution i synnerhet. Detta gäller också professionella som möter barn.

Sveriges Kvinnoorganisationer välkomnar att utredningen genomgående lyfter vikten av samarbete med civilsamhället. Den långa erfarenhet och djupa kunskap som finns hos många kvinnojourer och andra organisationer som möter kvinnor och barn som utsatts för prostitution måste tas tillvara. Vi

saknar dock förslag från utredningen om att säkerställa en långsiktig finansiering till dessa organisationer och i övrigt goda förutsättningar så att de kan fortsätta sina viktiga verksamheter i samspel med de åtgärder som utredningen föreslår.

Avslutningsvis ser vi att utredningens förslag måste genomföras i kombination med ökade satsningar på brottsbekämpning. Att män som köpt och sålt ens kropp ställs till svars för sina handlingar kan för många kvinnor vara en viktig del av resan mot ett socialt och ekonomiskt hållbart liv efter prostitution. Ökad rättskipning kan dessutom bidra till att färre män köper sex och att färre kvinnor utnyttjas. Sveriges Kvinnoorganisationer anser att prostitutionsgrupper där minst två poliser arbetar med att spana och utreda sexköp ska införas i alla polisregioner. Därutöver krävs utbildningsinsatser för så väl poliser som åklagare och domare.

Övergripande synpunkter

Utredningen gör allt för stor skillnad på kvinnor och barn

Sveriges Kvinnoorganisationer anser att utredningen genomgående skiljer på barns respektive vuxnas utsatthet även när det saknas skäl att så göra. Åtskillnaden innebär att unga kvinnor som börjat sälja sin kropp som barn från och med den dag de fyller 18 år inte anses vara lika utsatta eller ha samma rätt till stöd och hjälp. Både barn och vuxna kvinnor har rätt till stöd och hjälp för att lämna exploatering och målet bör vara att samhällets insatser till målgrupperna ska vara likvärdiga. Dessutom har kvinnor i prostitution ofta egna barn som kan ta skada av att deras mammor utnyttjas varför det även ur ett barnrättsperspektiv kan anföras att kvinnor bör ha samma rätt som barn att få hjälp från samhället för att lämna prostitution.

Begreppet prostitution bör användas

Sveriges Kvinnoorganisationer förespråkar att begreppet prostitution som används i FN:s kvinnokonvention och väl förmedlar allvaret i de övergrepp som avses konsekvent bör användas, så väl när det gäller vuxna som barn. Att som utredningen använda olika begrepp för att beskriva sexuell exploatering av barn respektive vuxna skapar förvirring och bidrar till att vuxna kvinnors utsatthet förminskas. Begrepp som "sex mot ersättning" och liknande kan vara lämpliga att använda i kommunikation med utsatta som ännu inte lyckats sätta ord på de övergrepp som begåtts mot dem, men bör inte användas i en statlig utredning då de bidrar till att normalisera ett allvarligt brott.

Synpunkter på utredningens förslag

10.1.1 Specialiserad lågtröskelverksamhet i form av Mikamottagningar kopplade till hälso- och sjukvård

Sveriges Kvinnoorganisationer tillstyrker utredningens förslag om att bygga ut specialiserad lågtröskelverksamhet liknande den som idag erbjuds på vissa håll genom så kallade Mikamottagningar. Precis som utredningen skriver är prostitution inte enbart ett storstadsproblem utan förekommer i hela landet. Just därför menar vi att målet om minst en mottagning per län är allt för lågt satt. En allt för lång resväg skapar just sådana trösklar som utredningens förslag syftar till att undanröja. Ett sätt att råda bot på detta är att utöver fasta mottagningar och erbjuda ambulering verksamhet. Som utredningen skriver är det av yttersta vikt att verksamheten ska utformas utifrån kunskap om sexuell exploatering och att traumabehandling som är särskilt anpassad för målgruppen erbjuds. Sveriges Kvinnoorganisationer vill därutöver understryka vikten av nuvarande och av utredningen planerade Mikamottagningar ges tillräcklig och långsiktig finansiering.

10.1.2 Specialiserad lågtröskelverksamhet riktad till barn

Sveriges Kvinnoorganisationer tillstyrker utredningens förslag om att det även bör finnas specialiserad lågtröskelverksamhet för barn som utsatts för sexuell exploatering. Vi tillstyrker också det viktiga förslaget om att ungdoms- och elevhälsomottagningar måste ha särskild kunskap om sexuell exploatering. Utredningen skriver att det även fortsatt är viktigt att ge långsiktigt och ekonomiskt stöd civilsamhällesorganisationer som erbjuder stöd till barn som utsatts för prostitution. Sveriges Kvinnoorganisationer delar denna hållning men vill betona att detsamma också bör gälla civilsamhällsorganisationer som erbjuder liknande verksamhet för vuxna.

10.1.3 Lättillgänglig information och tydliga kontaktvägar

Sveriges Kvinnoorganisationer tillstyrker utredningens förslag om att övergripande och tydlig information om vilket stöd och vilken vård vuxna respektive barn som utsatts för prostitution kan få bör sammanställas och spridas. Det är viktigt att allt material som tas fram förmedlar att det är brottsligt att köpa sex och informerar om hur dessa och andra brott kan anmälas till polis.

10.1.4 Uppsökande verksamhet och rutiner för att fråga om sexuell exploatering

Sveriges Kvinnoorganisationer tillstyrker utredningens förslag om att stärka det aktiva arbetet för att uppsöka, upptäcka och identifiera kvinnor och barn i prostitution, inklusive samarbetet mellan polis, socialtjänst och civilsamhälle. Liksom utredningen ser vi att det är viktigt att hälso- och sjukvård, skola och socialtjänst systematiskt ställer frågor om utsatthet för sexuell exploatering. Dock vill vi invända mot utredningens beskrivning av att detta redan sker idag när det gäller annan våldsutsatthet. För att säkerställa att offentliga verksamheter som möter medborgare ställer frågor om våldsutsatthet, inklusive prostitution, bör krav skrivas in i föreskrifter, allmänna råd eller andra relevanta styrdokument.

10.2.1 Exitprogram för vuxna med en särskilt utsedd samordnare, tvärprofessionell grupp och en individuell plan

Sveriges Kvinnoorganisationer tillstyrker utredningens förslag om att exitprogram ska erbjudas vuxna som behöver hjälp att lämna prostitution. Dock önskar vi att utredningen tydligare slagit fast att inte bara barn utan också vuxna *har rätt till* stöd, och inte bara att stöd *ska erbjudas*. Vi anser att vuxnas och barns rätt att få stöd och hjälp att lämna prostitution bör befästas i lag, på samma sätt som gjorts i Frankrike.

Vi vill också anföra att socialtjänstens medarbetare ofta saknas tillräcklig kunskap om mäns våld mot kvinnor och specifikt prostitution och människohandel. Införandet av exitprogrammen måste därför föregås av systematiska utbildningsinsatser för berörd personal. Särskilt viktigt är att tillräcklig kompetens finns hos de samordnare och stödpersoner som ska utses. Mot bakgrund av att det i vissa delar av utredningen framstår som otydligt huruvida stödpersoner ska utses eller inte vill Sveriges Kvinnoorganisationer understryka vikten av att kvinnor ska kunna möta och få förtroende för en kunnig och trygg person som finns vid deras sida genom hela exitprocessen. Kvinnor som så behöver bör få tillgång till tolk och information på sitt modersmål under hela exitprocessen.

Vi ser positivt på att den individuella exitplanen ska tas fram i samråd med en tvärprofessionell grupp som har kunskap, kontakter och mandat inom olika relevanta samhälls- och livsområden. För att säkerställa att samverkan mellan myndigheter, som idag är mycket bristfällig, sker ser vi att det krävs en tydligare och starkare styrning.

Sveriges Kvinnoorganisationer beklagar att utredningen inte specifikt nämner att kvinnor i prostitution, som en del av sitt exitprogram, ska få tillgång skydd och hjälp att lämna de personer och

det sammanhang som de befinner sig. Vi hade önskat att utredningen uppmärksammat vuxnas behov av skydd på samma sätt som barns behov av skydd.

10.2.2 Program för barn med en särskilt utsedd samordnare, tvärprofessionell grupp och en individuell plan

Sveriges Kvinnoorganisationer tillstyrker förslaget om att barn som utnyttjas i prostitution ska ha rätt till individuellt anpassat stöd motsvarande de exitprogram som ska erbjudas för vuxna.

Vi är positiva till att exitprogram för barn kopplas till barnahus där socialtjänst, polis, hälso- och sjukvård och rättsmedicin finns under samma tak. Sveriges Kvinnoorganisationer ser att systemet med baranhus bör byggas ut och finnas tillgängligt över hela landet. En liknande samling av rätts- och stödsatser bör också införas för våldsutsatta kvinnor som lika lite som barn bör slussas runt mellan olika aktörer.

Vi välkomnar att utredningen tydligt beskriver vikten att skydda barn från fortsatt exploatering, vilket när inga andra alternativ återstår och så är det bästa för barnet kan innebära omhändertagande med hjälp av Lagen om vård av unga (LVU). Efter de senaste årens larm om att övergrepp, inklusive prostitution, har förekommit på så kallade SIS-boenden är det dock viktigt att dessa verksamheter reformeras innan någon flicka ur målgruppen placeras där. Allra helst ser vi att specialiserade boenden för flickor som utsatts för prostitution utvecklas.

Utredningen lyfter vikten av att stödet till barn ska vara barnanpassad och att samordnare och stödpersoner ska ha särskild barnkompetens. Sveriges Kvinnoorganisationer vill framhålla att dessa funktioner också bör ha tillräckliga kunskaper om könsbaserat våld och specifikt prostitution.

10.2.3 Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd kopplat till upprättande och genomförande av en individuell plan

Sveriges Kvinnoorganisationer tillstyrker utredningens förslag om att socialnämnden ska kunna ansöka om tidsbegränsat uppehållstillstånd för att personer som annars inte får stanna i Sverige ska kunna genomgå en exitprocess innan de lämnar landet. Vi tillstyrker även att uppehållstillståndet ska kunna förlängas i upp till två år och hoppas att denna möjlighet kommer att nyttjas. Förslaget gör det möjligt att upptäcka och ge hjälp, stöd och vård till kvinnor som idag riskerar att utvisas utan att ha fått den hjälp de har rätt till och behöver. Det är oacceptabelt att människohandelsoffers möjlighet att få stanna i Sverige idag är villkorad med att de behövs och åtar sig att bidra till brottsutredningar. Utredningens förslag har samtidigt potential att leda till att fler förövare kan lagföras då fler utsatta tack vare uppehållstillstånd och det stöd som ges inom exitprogrammet troligen kommer vilja, orka och kunna medverka i brottsutredningar.

10.2.4 Möjlighet för kommuner att ansöka om ersättning för kostnader i individärenden

Sveriges Kvinnoorganisationer tillstyrker utredningens förslag om att kommuner ska kunna ansöka om finansiering från Socialstyrelsen för att genomföra exitprogram. Dock ser vi att en än bättre lösning hade varit att säkerställa en tillräcklig finansiering av socialtjänsten i sin helhet runt om i landet. Exitprogram för kvinnor i prostitution bör vara en viktig och självklar del av socialtjänstens ordinarie verksamhet, snarare än ett sidospår med egen finansiering och tillhörande extra administration. En generell förstärkning av socialtjänsten skulle också, utöver alla andra fördelar för samhället och jämställdheten som en väl fungerande socialtjänst skulle medföra, också göra det möjligt att på ett bättre sätt än idag motverka ekonomisk och social utsatthet som gör att många kvinnor blir sårbara för att utnyttjas i prostitution.

10.3.1 Utredningens målgrupper behöver lyftas fram i 5 kap. 11 § SoL

Sveriges Kvinnoorganisationer tillstyrker utredningens förslag om att tydliggöra i sociallagen att socialnämnden ansvarar för stöd och hjälp till personer som utnyttjas i sexuell exploatering, prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Dock föredrar vi som tidigare beskrivet att terminologin prostitution används för både barn och vuxna. Kvinnor och barn som utnyttjas i prostitution är särskilt skyddsvärda varför det är försvarligt att nämna dem explicit i den så kallade brottsoffersparagrafen, oavsett om de rättsligt är målsäganden eller inte. Även det faktum att kommunerna redan idag är skyldiga att tillhandahålla den hjälp och det stöd som avses men underlåter att så göra talar för att ansvaret ytterligare bör tydliggöras i lag.

10.3.2 Socialstyrelsen ska få i uppdrag att ta fram stöd för rättstillämpningen med anledning av ändringen i SoL

Sveriges Kvinnoorganisationer tillstyrker utredningens förslag om att Socialstyrelsen ska ta fram stöd för tillämpningen av de föreslagna ändringarna i socialtjänstlagen. Det är en allvarlig brist att det idag saknas föreskrifter och råd gällande stöd och hjälp till personer som utnyttjas i prostitution. Av föreskrifterna bör tydligt framgå att inkomster från prostitution aldrig ska utgöra ett hinder för att beviljas ekonomiskt bistånd.

Även hälso- och sjukvårdens styrdokument och stöd måste uppdateras. Alla föreskrifter, allmänna råd och material som riktar sig till professionella bör innehålla information om lagstiftningen på området och om när, var och hur polisanmälan ska upprättas och hur kvinnor och barn kan stöttas genom den rättsliga processen. Sveriges Kvinnoorganisationer välkomnar utredningens förslag om att en översyn av tillgängliga material ska göras så att skrivningar om prostitution kan läggas till eller förtydligas och nya material som behövs föreslås.

10.3.3 Socialstyrelsen, Jämställdhetsmyndigheten och länsstyrelserna ska verka för att alla kommuner ska kunna erbjuda exitprogram och program för barn samt för att kommuner och regioner ska utveckla specialiserad lågtröskelverksamhet. Socialstyrelsen ska förvalta programmet för barn

Sveriges Kvinnoorganisationer tillstyrker utredningens förslag om att Socialstyrelsen, Jämställdhetsmyndigheterna och länsstyrelserna ska verka för att kommuner i hela landet ska erbjuda exitprogram för barn och vuxna samt för att specialiserad lågtröskelverksamhet ska utvecklas. Vi välkomnar att utredningen lyfter att samverkan ska ske med civilsamhället när dessa myndighetsuppdrag ska utformas och genomföras.

Dock menar vi att risken är stor att myndighetsuppdragen inte kommer vara tillräckliga för att säkerställa att stödet och hjälpen till utsatta i prostitution byggs ut i paritet med utredningens intention. Utredningen hänvisar till att Sociala insatsgrupper för unga (SIG) för unga har utvecklats och spridits utan lagändringar och att detsamma också bör gälla för exitprogram för dem som är utsatta för prostitution. Vi ifrågasätter om så verkligen kommer vara fallet. I många organisationer finns en ovilja att se och hantera mäns våld mot kvinnor i allmänhet och prostitution i synnerhet, vilket inte minst illustreras av att kommuner och andra myndigheter idag inte lever upp till sina åtaganden på området. Vi anser därför, som tidigare framförts, att rätten till stöd, hjälp och vård för att kunna lämna prostitution bör skrivas in i lag så som har gjorts i Frankrike.

Sveriges Kvinnoorganisationer har inget att invända mot att Socialstyrelsen ges i uppdrag att förvalta den modell som ska tas fram, motsvarande exitprogram, för barn. Dock undrar vi varför utredningen inte har fått i uppdrag eller själva tagit initiativ till att föreslå vilken myndighet som ska ha motsvarande ansvar för vuxnas exitprogram.

10.3.4 Utvecklingsmedel till kommuner och regioner öronmärkta för utredningens målgrupper

Sveriges Kvinnoorganisationer tillstyrker utredningens förslag om att kommuner och regioner ska kunna rekquirera utvecklingsmedel för att utforma och genomföra exitprogram för barn och vuxna och säkerställa tillgången till specialiserad lågtröskelverksamhet. Som tidigare anförts menar vi att det därutöver är viktigt att långsiktigt stärka finansieringen av socialtjänsten i stort. Vi efterfrågar också hållbart ekonomiskt stöd till civilsamhällesorganisationer som även fortsatt kommer spela en viktig roll för kvinnor och barn i prostitution.

10.3.5 Särskilda barnkoordinatorer och förstärkt finansiering av regionkoordinatorerna för att stödja den lokala nivån

Sveriges Kvinnoorganisationer tillstyrker utredningens förslag om att Jämställdhetsmyndigheten och länsstyrelserna ska ges i uppdrag att verka för att barnkoordinatorer inrättas i varje polisregion och att ansvaret för att samordna regionkoordinatorerna skrivs in i Jämställdhetsmyndighetens instruktion. Det är därutöver viktigt att det nuvarande systemet med regionkoordinatorer för vuxna får tillräcklig och långsiktig finansiering i hela landet. Vi har svårt att förstå varför utredningen som tydligt beskriver regionkoordinatorernas viktiga roll och de problem som finns idag med ojämlika förutsättningar i olika delar av landet och överbelastning ändå inte lägger fram förslag för att förbättra situationen utan enbart fokuserar på barnkoordinatorer. Vi vill därtill understryka vikten av att regionkoordinatorer för både barn och vuxna måste ha ett genomgående köns- och jämställdhetsperspektiv i sitt arbete.

10.3.6 Vård- och behandlingsformer inom hälso- och sjukvård samt socialtjänstinsatser behöver utvecklas

Sveriges Kvinnoorganisationer tillstyrker utredningens förslag om att vård- och behandlingsformer samt socialtjänstinsatser, inklusive boendeformer, bör utvecklas för vuxna och barn i prostitution. Utöver att avsätta medel till forskning på området vill vi framhålla vikten av att ta tillvara den djupa kunskap och långa erfarenhet som många civilsamhällesorganisationer, till exempel organisationer som Talita och Q-jouren, har av att driva boenden och tillhandahålla annat stöd till kvinnor i prostitution. Vi anser, i likhet med FN:s kvinnorrättskommitté, att det bör inrättas specialiserade, skyddande boenden för kvinnor och flickor som utsatts för prostitution och människohandel. Detta bör göras omedelbart och parallellt med att forskning finansieras och bedrivs på området.

10.3.7 Vi föreslår inget samlat nationellt kunskapscentrum men en översyn och förstärkning av uppdragen till Uppsala universitet och Linköpings universitet samt utvecklad samverkan mellan alla inblandade aktörer

Sveriges Kvinnoorganisationer tillstyrker förslaget om att *inte* inrätta ett nationellt kunskapscentrum med fokus på prostitution, sexuell exploatering och människohandel. Ett sådant centrum riskerar att separera frågor som rör prostitution från det övriga arbetet mot mäns våld mot kvinnor. En bärande del av politiken och arbetet mot prostitution, som också visat sig vara framgångsrik, är just utgångspunkten att handeln med kvinnors kroppar är en form av våld som möjliggörs av och upprätthåller ojämlika maktförhållanden mellan kvinnor och män. Vi välkomnar en översyn och förstärkning av de nuvarande uppdrag som Uppsala universitet och Linköpings universitet har samt en förstärkt samverkan mellan alla inblandade aktörer. Översynen bör fokusera på om och hur prostitution beaktas inom den forskning som bedrivs om mäns våld mot kvinnor och barn och om forskningen berör de viktiga frågor och kunskapsgap som identifierats, bland annat i föreliggande utredning.

10.3.8 Kvinnofridslinjen och information riktad till utsatta bör utvecklas och stärkas

Sveriges Kvinnoorganisationer tillstyrker utredningens förslag om att utveckla och stärka

Kvinnofridslinjen, undersöka möjligheterna att ta fram en chattfunktion och ta fram förslag på hur den kan göras mer känd bland utredningens målgrupper. För att fler kvinnor i prostitution ska känna till och använda Kvinnofridslinjen krävs riktande och målgruppsanpassade informationsinsatser och uppsökande verksamhet. Vi välkomnar ambitionen att, i samverkan med Jämställdhetsmyndigheten, samla tydlig och enkelt beskriven information om vilken hjälp och vilket stöd som finns att få på ett och samma ställe. Informationen bör även finnas på andra språk än svenska, företrädesvis de språk som talas i Thailand, Ukraina, Nigeria och Rumänien som många kvinnor i prostitution kommer från.

10.3.9 Kontaktvägar till stöd för barn och unga utifrån deras åsikter och erfarenheter

Sveriges Kvinnoorganisationer tillstyrker utredningens förslag om att Barnombudsmannen i samverkan med civilsamhället ska samråda med barn och unga och ta fram förslag på hur kontaktvägar, stöd och hjälp för barn och unga bäst bör utformas. Det är dock en brist att sådana förslag inte har kunnat tas fram och presenteras inom nuvarande uppdrag. Utöver stödlinjen Bris som lyfts fram av utredningen som en viktig kontaktväg vill Sveriges Kvinnoorganisationer betona stöd till och samverkan med specialiserade stödverksamheter så som Ellencentret som vänder sig till unga som utsatts för prostitution. Kvinnorörelsens erfarenhet är att generella verksamheter för barn och unga ofta saknar viktig kunskap om jämställdhet och mäns våld, inklusive sexuell exploatering.

10.3.10 Metoder för uppsökande verksamhet behöver utvecklas

Sveriges Kvinnoorganisationer tillstyrker utredningens förslag om att Polismyndigheten i samverkan med andra myndigheter ska implementera den metod för en mer traumamedveten brottsförebyggande och uppsökande verksamhet för barn och unga som just nu utvecklas. För att dessa metoder ska vara effektiva krävs att de har ett genomgående köns- och jämställdhetsperspektiv. Det är därutöver viktigt att motsvarande metoder för vuxna systematiskt implementeras. Vi tillstyrker även att Jämställdhetsmyndigheten, i samverkan med Socialstyrelsen, Linköpings universitet (Barnafrid) och Uppsala universitet (NCK), ska kartlägga, utvärdera och vidareutveckla arbetssätt för socialt uppsökande arbete på internet gällande både barn och vuxna. Som utredningen skriver är det viktigt att ta tillvara kunskaper och erfarenheter från civilsamhällesorganisationer som möter, samlar och företräder målgruppen. Utredningen betonar vikten av att särskilt inhämta och utgå från barns egna åsikter när arbetssätt som riktar sig till dem utvecklas. Sveriges Kvinnoorganisationer vill understryka att även är viktigt att arbetssätt som vänder sig till vuxna utformas utifrån målgruppens behov.

10.3.11 Rutiner för att fråga om våld samt bedömningsmetoder behöver utvecklas

Sveriges Kvinnoorganisationer tillstyrker utredningens förslag om att Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) ska kartlägga nuvarande rutiner och frågeformulär för att upptäcka våldsutsatthet samt undersöka om dessa kan kompletteras med frågor om sexuell exploatering. Frågorna bör vara grundade i en förståelse om normaliseringen av det sexuella våldet och kunskap om digitala arenor där våldet kan förekomma, bland annat genom att exemplifiera med olika våldshandlingar som den utsatta kan känna igen men själv inte hade definierat som prostitution. Det är viktigt att frågor om våldsutsatthet, inklusive utsatthet för prostitution, ställs rutinmässigt och inte bara vid indikation om utsatthet. Dock ser vi att det viktigaste, som tidigare framförts, är att de rutiner och frågeformulär som finns följs och används, vilket inte är fallet idag när allt för många fall av våldsutsatthet missas. Krav om att frågor om våld ska ställas rutinmässigt bör därför skrivas in i föreskrifter, allmänna råd och andra relevanta styrdokument.

Vi välkomnar att det i uppdraget ska ingå att kartlägga utbudet och behovet av metoder för att screena för våldsutsatthet inom barn- och elevhälsovården. Vi anser att frågor om våldsutsatthet,

inklusive sexuell exploatering, och våldsutövning bör ställas årligen av skolskjutsköterska eller motsvarande. Vi välkomnar också att det i uppdraget till SBU ska ingå att undersöka behovet av och ta fram metoder för att bedöma riskutsatthet och skyddsbehov när det gäller utredningens målgrupper.

11.2.4 Beskattning av inkomster från prostitution

Sveriges Kvinnoorganisationer tillstyrker förslaget om att en utredning bör tillsättas för att se över frågan om beskattning av ersättning från prostitution. Vår hållning är att alla inkomster som genererats till följd av att någon har utsatts för ett brott, så som sexköp, bör skattebefrias och att skatteskulder kopplade till dessa inkomster bör avskrivas. När Skatteverket möter kvinnor som utsatts i prostitution bör de bidra till att de får tillgång till vård och stöd, och när så är möjligt tipsa polisen så att de brott som begåtts kan utredas och förövare ställas till svars.